

۲۰ ۶۹ ۱۴۴

۱۱، ۸، ۲۹۵

ریسک

و مفهوم آن در صنعت بیمه

تألیف

آیدین رشیدی

۱۳۹۵

سرشناسه	:	رشیدی، آیدین، ۱۳۵۵ -
عنوان و نام پدیدآور	:	ریسک و مفهوم آن در صنعت بیمه / تألیف آیدین رشیدی.
مشخصات نشر	:	تهران : سخنوران، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	:	۲۵۸ ص.
شابک	:	۱۵۰۰۰۰ ریال: ۸-۳۲۵-۳۸۳-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	:	فیفا
یادداشت	:	کتابنامه: ص. ۲۵۳ - ۲۵۶
موضوع	:	مدیریت ریسک
موضوع	:	Risk management
موضوع	:	بیمه کسب و کار
موضوع	:	Business insurance
موضوع	:	بیمه
موضوع	:	Insurance
رده بندی کنگره	:	HGA۸۰۵۱ ۱۳۹۵/۹ر
رده بندی یوبی	:	۳۶۸
شماره کتابشناسی ملی	:	۴۳۲۱۸۶۵

کارگر شمالی، بعد از وارد براون، شماره ۱۴۰۷، طبقه اول

تلفن: ۰۹۱۹۳۶۱۶۶۱۳ - ۰۶۶۱۷۶۳۰۶

۰۱۱۲۰۶۱۷۲۸۳

سایت انتشارات: www.hapketab.com

عنوان کتاب : ریسک و مفهوم آن در صنعت بیمه

تألیف : آیدین رشیدی

ناشر : سخنوران

سال و نوبت چاپ : ۱۳۹۵ - اول

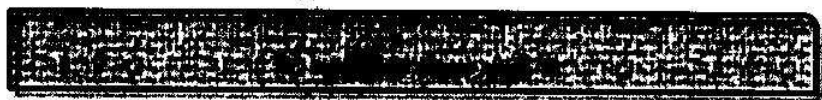
شمارگان: : ۱۰۰۰ نسخه

شابک : ۸-۳۲۵-۳۸۳-۶۰۰-۹۷۸

مرکز پخش : ۰۹۱۹۳۶۱۶۶۱۳ - ۰۱۱۲۰۶۱۷۲۸۳

قیمت : ۱۵۰۰۰ تومان

حق چاپ محفوظ است

۱۱	پیشگفتار
۱۳	مقدمه
۱۵	فصل اول: مبانی ریسک
۱۵	تعریف ریسک
۱۹	تعریف ریسک از دیدگاه اندیشمندان
۲۲	سطوح جمعی ریسک
۲۴	شکل‌گیری ریسک و مدیریت آن به عنوان یک فرآیند
۲۷	مفاهیم مرتبط با ریسک
۲۸	مفهوم و ماهیت ریسک
۳۵	نظریه‌های اندیشمندان در خصوص ریسک
۳۵	نظریه سبد اوراق بهادار (تئوری پرتفوی)
۳۶	نظریه مطلوبیت
۳۷	قانون نزولی مطلوبیت نهایی
۳۸	نظریه انتظار
۳۹	نظریه چشم انداز
۴۱	نظریه چشم انداز و ابعاد رفتاری سرمایه‌گذاران
۴۱	ارزش در معرض خطر
۴۲	ارزش در معرض خطر نرمال
۴۲	طبقه‌بندی‌های ارائه شده از ریسک
۴۳	ریسک حاکم بر پروژه‌های اقتصادی از نظر جان چپکین
۴۴	الگوی تحلیل ریسک بانکداری از نظر گرونینگ
۴۴	طبقه‌بندی Risk Exposure از نظر زوکرمین
۴۴	انواع ریسک
۴۵	ریسک بازار

۴۶	ریسک تورمی
۴۷	ریسک نوسان نرخ بهره
۴۸	ریسک تجاری
۴۸	ریسک مالی
۴۹	ریسک نقدینگی
۵۰	ریسک نرخ ارز
۵۱	ریسک های غیر مالی
۵۳	ریسک های پویا و ایستا
۵۴	ریسک های خاص و عام
۵۴	ریسک های سوداگرانه و خطرناک
۵۶	ریسک های معی یا الص
۵۶	طبقه بندی ریسک های خالص
۵۶	عناصر اصلی ریسک
۵۷	ریسک استراتژیک و عملیات
۵۸	ریسک عملیاتی
۶۳	فصل دوم: مدیریت ریسک
۶۳	مدیریت ریسک
۶۵	اهمیت مدیریت ریسک
۶۵	پارادایم مدیریت ریسک
۶۶	مراحل اصلی در پیاده سازی مدیریت ریسک
۶۸	استراتژی های مدیریت ریسک
۶۸	انتقال ریسک
۶۹	اجتناب از ریسک
۶۹	کاهش ریسک
۷۰	پذیرش ریسک
۷۰	کلیات ساختار مدیریت ریسک
۷۱	شیوه های بکارگیری کمیته مدیریت ریسک در سازمان
۷۵	مزایای مدیریت ریسک
۷۶	هدف مدیریت ریسک

۷۷	تصمیم‌گیری درباره پذیرش ریسک
۷۸	طرح تصمیم‌گیری ترتیبی
۷۹	ریسک‌های جمعی سطح بالا (دغدغه‌های عام)
۸۲	تکامل مدیریت ریسک
۸۳	توسعه طرح جامع مدیریت ریسک
۸۵	نقش مدیران عالی (هیأت مدیره) در مدیریت ریسک
۸۶	اهم وظایف مدیریت ریسک عبارتند از:
۸۶	مدیریت ریسک پویا، چند مقیاسی و چند بعدی
۸۷	ساختار ریسک
۹۰	اجزای ریسک
۹۰	ریسک غیر سیستماتیک (بازار)
۹۱	ریسک سیستماتیک (بازار)
۹۲	انحراف استاندارد
۹۳	تخمین‌های ذهنی
۹۳	ضریب بتا
۹۶	عوامل مؤثر بر ریسک سیستماتیک
۹۷	عوامل مؤثر در ارزیابی ریسک غیرسیستماتیک
۹۹	برنامه‌ریزی مدیریت ریسک
۱۰۰	شناسایی ریسک
۱۰۳	کمی کردن ریسک
۱۰۶	برنامه ریسک
۱۰۶	روش‌های اداره ریسک
۱۰۸	فرایند مدیریت ریسک
۱۰۸	گام اول: شناسایی خطر (یا ریسک)
۱۱۰	گام دوم: اندازه‌گیری ریسک
۱۱۱	گام سوم: ارزیابی ریسک
۱۱۲	گام چهارم: کنترل ریسک
۱۱۴	تأمین مالی ریسک
۱۱۵	روش‌های عمده تأمین مالی ریسک

- نگهداری ریسک ۱۵
- روش های تعیین میزان نگهداری: ۱۶
- انتقال های غیر بیمه ای ۱۶
- مزایای استفاده از انتقال های غیر بیمه ای: ۱۶
- معایب انتقال های غیر بیمه ای ۱۷
- بیمه بازرگانی ۱۷
- حوزه مورد توجه مدیر ریسک : ۱۷
- مزایای استفاده از بیمه بازرگانی : ۱۷
- معایب استفاده از بیمه بازرگانی : ۱۸
- سود بیمه گری ۱۹
- چرا سازمان ها بیمه گری میکنند؟ ۱۹
- اداره امور مدیریت ریسک ۱۹
- پرداخت خسارت ۲۰
- بیمه گر وابسته ۲۰
- دلایل به وجود آمدن بیمه گران وابسته ۲۱
- حوزه های در حال تغییر در مدیریت ریسک ۲۱
- مدیریت ریسک ناملموس ۲۱
- مدیریت ریسک مالی ۲۲
- برنامه کنترل ریسک جامع ۲۲
- مدیریت ریسک شرکی ۲۳
- سایر ابزارهای مدیریت ریسک ۲۳
- ریسک های بزرگ ۲۴
- فرست لاس چیست؟ (FIRST LOSS) ۲۶
- روش محاسبه MPL ۲۸
- روش های اندازه گیری ریسک ۳۰
- تعبیر آماری ریسک ۳۱
- نرخ بازده مورد انتظار ۳۱
- شاخص های پراکندگی نرخ بازدهی ۳۲
- دامنه تغییرات ۳۲

۱۳۲.....	متوسط قدر مطلق انحرافات
۱۳۲.....	متوسط مجذور انحرافات
۱۳۳.....	انحراف معیار
۱۳۳.....	نیم واریانس
۱۳۴.....	نیم انحراف معیار
۱۳۴.....	دیرش و تحذب
۱۳۵.....	رابطه قیمت اوراق قرضه و نرخ سود بازار
۱۳۵.....	دیرش
۱۳۵.....	ریسک مطلق
۱۳۶.....	روش ماسه ریسک نامطلوب
۱۳۶.....	نظریه فرامردن رمایه گذاری و ریسک نامطلوب
۱۳۶.....	ارزش در معرض ریسک (VaR)
۱۳۷.....	ارزش در معرض ریسک (VaR) و دلیل استفاده از آن
۱۴۰.....	رویکردهای محاسبه ارزش‌ها را لحاظ پذیر
۱۴۱.....	شاخص بتا
۱۴۱.....	وضعیت ریسک در جهان
۱۴۳.....	نقشه ریسک های جهانی در سال ۲۰۱۵
۱۴۶.....	مهم‌ترین ریسک‌ها در جهان
۱۴۸.....	خروج یونان از یورو و تبعات آن
۱۴۹.....	رکود اقتصادهای در حال ظهور
۱۵۰.....	تشدید دخالت روسیه در اوکراین
۱۵۱.....	ناهمسویی بین سیاست‌های پولی کشورهای جهان
۱۵۱.....	خطر فزاینده تروریسم
۱۵۲.....	بیشترین ریسک های اقتصادی در جهان ۲۰۱۵
۱۵۴.....	بیشترین ریسک های اعتباری در جهان ۲۰۱۵
۱۵۷.....	فصل سوم کاربرد ریسک در صنعت بیمه
۱۵۷.....	مفهوم ریسک در بیمه
۱۵۸.....	تعریف ریسک در بیمه
۱۵۹.....	تعریف چند واژه و توضیح چند مفهوم

۱۶۰	ویژگی خطر Risk
۱۶۱	کیفیت وقوع خطر
۱۶۱	تشدید خطر
۱۶۲	تقسیم بندی خطر در بیمه
۱۶۳	یک تقسیم بندی دیگر بیمه ای از ریسک
۱۶۴	رابطه بیمه و ریسک
۱۶۴	ویژگی های اساسی بیمه
۱۶۵	شرایط یک ریسک قابل بیمه
۱۶۵	مزایای بیمه برای جامعه
۱۶۷	هزینه های بیمه برای جامعه
۱۶۷	رابطه مدیریت ریسک و شرکت های بیمه
۱۷۰	ضرورت توسعه مدیریت ریسک برای شرکت های بیمه
۱۷۱	عوامل تأثیرگذار بر ریسک از بیمه
۱۷۱	چرخه بیمه گری
۱۷۲	عوامل مؤثر در تصمیم های قیمت گذاری بیمه و بیمه گری
۱۷۲	ادغام و یکپارچه سازی ها در بیمه
۱۷۳	ایمن سازی ریسک
۱۷۳	پیش بینی خسارت
۱۷۴	تجزیه و تحلیل مالی در تصمیم های مدیریت ریسک
۱۷۵	کاربردهای تجزیه و تحلیل مالی
۱۷۵	مدیریت ریسک و خرید بیمه
۱۷۶	گزینه های عکس العمل در برابر ریسک
۱۷۷	پذیرش ریسک
۱۷۷	مدیریت ریسک
۱۷۷	طرح بیمه ای اضطراری
۱۷۹	کاستن انتقال ریسک
۱۷۹	استاندارد مدیریت ریسک در صنعت بیمه (مدل توانگری مالی II)
۱۸۰	اهداف مدل توانگری مالی II
۱۸۳	استانداردهای مدیریت ریسک

۱۸۴.....	مدیریت ریسک بیمه در ایران
۱۸۵.....	ضرورت به کارگیری دانش مدیریت ریسک در رشته بیمه شخص ثالث
۱۸۸.....	انواع ریسک های بیمه ای
۱۸۸.....	ریسک های اشخاص
۱۸۹.....	دیدگاه های مختلف در مورد ریسک های اشخاص
۱۸۹.....	ریسک مرگ و زندگی
۱۹۲.....	ریسک های اصلی در بیمه های عمر
۱۹۲.....	فوت ناگهانی و غیر منتظره (ریسک فوت)
۱۹۳.....	طول عمر بیش از حد انتظار (ریسک حیات)
۱۹۳.....	ریسک های حوادث
۱۹۴.....	ریسک بیماری
۱۹۴.....	ریسک کاهش درآمد به دلیل بیکاری
۱۹۵.....	ریسک بیکاری
۱۹۶.....	عوامل مؤثر در ریسک های اشخاص از دیدگاه اجتماعی
۱۹۷.....	انواع ریسک های اشخاص در سازمان
۱۹۸.....	ریسک های اموال
۱۹۹.....	طبقه بندی ریسک های اموال و دارایی
۲۰۴.....	روش های مدیریت ریسک اموال و دارایی
۲۰۴.....	اجتناب
۲۰۴.....	کنترل
۲۰۴.....	نگهداری
۲۰۵.....	روش های متداول نگهداری ریسک در ارتباط با دارایی و اموال
۲۰۷.....	بیمه ریسک آتش سوزی
۲۰۸.....	شرایط و مقررات حاکم بر بیمه حمل و نقل (کلوزهای A,B,C)
۲۰۸.....	ریسک های حمل و نقل زمینی
۲۰۹.....	بیمه مسئولیت هواپیما
۲۰۹.....	بیمه مسئولیت مهندسی
۲۰۹.....	ریسک های مسئولیت
۲۱۲.....	فرانشیز

۲۱۲	 مفهوم عملی فرانشیز
۲۱۳	 انواع فرانشیز
۲۱۳	 مزایای فرانشیز
۲۱۴	 توجیه فرانشیز
۲۱۵	 فرانشیز در بیمه های اموال
۲۱۶	 فرانشیز در بیمه اشخاص
۲۱۷	 فرانشیز در بیمه های مسئولیت
۲۱۹	 فصل چهارم کلیات بیمه
۲۱۹	 تعریف بیمه
۲۲۰	 صواب بیمه
۲۲۰	 اصل حسن نیت
۲۲۱	 اصل غرامت
۲۲۱	 اصل نفع بیمه پذیر
۲۲۱	 اصل جانشینی
۲۲۲	 اصل تعدد بیمه
۲۲۲	 اصل داوری
۲۲۳	 اصل علت نزدیک
۲۲۳	 اصل اتکایی
۲۲۳	 انواع بیمه
۲۲۴	 تقسیم بندی انواع رشته های بیمه
۲۲۴	 انواع بیمه های اموال
۲۲۹	 بیمه های آتشسوزی
۲۳۱	 انواع بیمه های اشخاص
۲۳۱	 بیمه اشخاص (درمان)
۲۳۲	 بیمه اشخاص (عمر)
۲۳۳	 بیمه اشخاص (حوادث)
۲۳۴	 انواع بیمه های مسئولیت
۲۳۵	 بیمه مسئولیت حرفه ای
۲۳۹	 بیمه مسئولیت مدنی

۲۳۹	 بیمه مسئولیت عمومی
۲۴۲	 بیمه مسئولیت تولیدکنندگان کالا
۲۴۳	 سایر بیمه های مسئولیت
۲۴۴	 انواع بیمه های اتکایی
۲۴۶	 بیمه اتکایی اختیاری
۲۴۶	 بیمه اتکائی اجباری یا قراردادی
۲۴۸	 قرارداد اتکائی نسبی
۲۴۹	 قرارداد اتکائی مازاد خسارت
۲۴۹	 نقش و ایگاد صنعت بیمه در اقتصاد و جامعه
۲۵۰	 حفظ ثروت ملی
۲۵۰	 تضمین سرمایه گذاری
۲۵۰	 ایجاد اعتبار و توسعه بادلان
۲۵۱	 توسعه سرمایه گذاری
۲۵۳	 فهرست منابع فارسی

پیشگفتار

پیچیدگی محیطی، شباهت روایت رواج تکنولوژی‌های نو و پیشرفته، توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات، شیوه‌های نوین عرضه کالاها و خدمات، مسایل زیست‌محیطی و سمت‌گیری سازمان‌ها از دارایی‌های مشهود به نامشهود و از مایل عمده‌ای است که موجب شده است سازمان‌ها و بنگاه‌های اقتصادی در دوران حیات خود با ریسک‌های بسیار متعدد و خطرات زیاد و حتی پیش‌بینی‌نشده مواجه شوند. به همین جهت به منظور کاهش ریسک و جبران زیان‌های ناشی از آن امروزه در ادبیات علمی انواع مدیریت ریسک سیر تحولی را تجربه می‌کند. مدیریت ریسک کسب و کار و مدیریت ریسک استراتژیک مطرح شده و هریک جایگاهی خاص دارند. بدیهی است هر سازمان با توجه به ماهیت کار خود، ریسک‌های گوناگونی را تجربه می‌کند و شرایط متحول امروز، اساساً موفقیت هر بنگاه به تسلط آن بر ریسک‌ها و نوع مدیریتی است که در انال ریسک‌ها اعمال می‌کند. متأسفانه در کشور ما فرهنگ بیمه و خدمات بیمه با مکانیسم روزگار و کشورهایی که ضریب نفوذ بیمه در آن بالاست فاصله دارد و به عبارتی صنعت بیمه ما در بیمه‌های سنتی فعال است و در بیمه‌های غیر سنتی فعال نیستیم. بیشتر پرتفوی شرکت‌های بیمه ما همان بیمه‌های سنتی است. البته چندسالی است که در بیمه‌های جدید هم شرکت‌های بیمه وارد شده‌اند مانند فعالیت در بیمه‌های نفت، گاز و پتروشیمی و به طور کلی بیمه‌های انرژی و ...

از آنجا که شرکت‌های بیمه‌گر، در صدد راهبری فرآیندهای قیمت‌گذاری، مدیریت دارایی و بدهی و بازاریابی خود حول محور تحلیل ریسک جامع بوده، و به دنبال آن هستند تا به جای تدابیر ساده‌انگارانه مهار هزینه‌های غیرخسارات، استراتژی‌های خود را بر مبنای ریسک جامع طراحی کرده و به کار بندند، بر آن شدیم تا با توجه به تجربه کاری ۱۹ ساله خویش در تحلیل ریسک در قسمت‌های

بیمه های اتومبیل و درمان و مسئولیت ، موضوع ریسک و کاربرد آن در صنعت بیمه را مورد بحث و بررسی قرار دهیم.

در این کتاب سعی شده است تا بابتی در این مبحث گشوده شود. بدیهی است جای بحث بسیار است و تلاش بیشتر درخور یادآوری است که تهیه این کتاب ، در حقیقت برداشتن قدم اول مولف است و بدون تردید نخستین گام خالی از خطا نمی تواند باشد. بنابراین از خوانندگان عزیز تقاضا می شود چنانچه پیشنهادی در جهت اصلاح و تکمیل مطالب این کتاب دارند، بر مولف منت نهاده و با راهنمایی ها و کمک های فکری خود و ارسال آن به آدرس الکترونیکی Aydin.rashidi@ut.ac.ir خدمت ارائه شده را کامل نمایند.

آیدین رشیدی

مقدمه

تحولات عمده در محیط کسب و کار، مثل جهانی شدن کسب و کار و سرعت بالای تغییرات در فناوری، باعث افزایش رقابت و دشواری مدیریت در سازمان‌ها گردیده است. در این شرایط سخت و خاص و پیچیده، مدیریت ریسک، اثر بر ریسک‌های موجود بخش مهمی از فرایند تصمیم‌گیری را تشکیل می‌دهد. به عبارت دیگر عدم اطمینان محیطی و شدت رقابت سازمان‌ها و مدیران، آنها را با چالش‌های متعدد مواجه ساخته است. بر این اساس، مدیریت مؤثر این چالش‌ها، رویکردهای نوین مدیریت و شایستگی‌های خاص طرح و توصیه شده است. شناسایی و مدیریت ریسک یکی از رویکردهای جدید است که امروزه برای تقویت و ارتقای اثربخشی سازمان‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد.

ریسک با مفهوم احتمال متحمل زیان و یا عدم اطمینان شناخته می‌شود که انواع مختلف و طبقه‌بندی‌های متنوع دارد. به طور خلاصه می‌توان گفت که در مقابل این تعریفی جامع از مدیریت ریسک، به نحوی که بتوان تعریفی جامع از مدیریت ریسک که بتواند گامی حائز اهمیت باشد ارائه نمود، نظریه‌های متفاوتی وجود دارد.

علی‌رغم آن که همه این دیدگاه‌ها مدیریت ریسک را فرایند یافتن و به اجرا گذاشتن روش‌هایی برای مقابله با ریسک‌ها می‌دانند، بر سر نوع ریسک‌هایی که مدیران ریسک ملزم به اداره آن‌ها هستند اتفاق نظر وجود ندارد. آشنا شدن با انواع طبقه‌بندی‌های به عمل آمده از ریسک و نهایتاً انتخاب یک گروه به عنوان زمینه‌ای که فعالیت‌های مدیریت ریسک بر روی آن متمرکز می‌شود، مستلزم آن است که تعریف علمی و دقیقی از ریسک داشته باشیم.

همانطور که می‌دانیم ریسک دلیل وجود بیمه است و بدون ریسک در واقع بیمه مفهوم خود را از دست می‌دهد. کار بیمه‌گری با ریسک و ریسک‌پذیری و کاهش ریسک و محاسبه ریسک سر و کار

دارد. ماهیت شرکت‌های بیمه به گونه‌ای است که در این شرکت‌ها، مدیریت ریسک به مراتب از اهمیت بیشتری برخوردار است. علت این مسئله آن است که اساساً نقش بیمه، قبول ریسک مشتریان است؛ یعنی بیمه‌گذار با خرید بیمه‌نامه در واقع ریسک خودش را به شرکت بیمه منتقل می‌کند. بنابراین طبیعی است که شرکت بیمه در رابطه با مدیریت ریسک‌هایی که می‌پذیرد کنترل بیشتری داشته باشد.

این در حالی است که پیچیدگی محیطی، شدت رقابت، رواج تکنولوژی‌های نو و پیشرفته، توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات، روش‌های نوین عرضه کالاها و مسائل زیست‌محیطی از عوامل عمده‌ای است که موجب شده سازمان‌ها و بنگاه‌های اقتصادی در دوران حیات خود با ریسک‌های بسیار متعدد و خطرات زیاد و حتی پیش‌بینی نشده مواجه شوند.

شاید بزرگترین محرک افزایش توجه بین‌المللی به تجارت بیمه، جهانی شدن شرکت‌هایی است که بیمه می‌کنند و خدمات بیمه‌ای ریسک را از بیمه‌گر می‌خرند. این مشتریان جهانی به طور فزاینده خواستار خدمات ریسک کیفیت بالا هستند که منجر شده بسیاری از بیمه‌گرها، قابلیت‌های بین‌المللی خود را گسترش دهند. از سوی دیگر، شرکت‌های جهانی برای بهینه کردن برنامه‌ریزی‌ها، شیوه‌های مدیریتی ریسک بیمه در سراسر دنیا، انجمن‌های متعددی را در این زمینه تشکیل داده‌اند که هر ساله نشست‌ها و معالات بسیاری را منتشر می‌کنند.

در اقتصادهای توسعه‌یافته اهمیت و نقش مدیریت ریسک در تحقق هدف‌های سازمانی به خوبی شناخته شده و به درستی از دستاوردهای آن بهره‌مند می‌شوند. در حالی که در بیشتر کشورهای در حال توسعه این شناخت هنوز به دست نیامده است و به رغم نیازهای چشمگیری که در نتیجه نبود سیستم‌های مدیریتی ریسک بر اموال و دارایی‌ها، امکانات و نیروی انسانی، این جامعه وارد شده، تلاش‌های قابل توجهی برای تأمین خسارت‌ها انجام نشده است.